

Vasile Goldish Western University, Arad
Faculty of Social Sciences and Humanities

International scientific and practical conference

**ACTUAL PROBLEMS
OF SOCIAL SCIENCES
AND HUMANITIES**

December 17-18, 2020

Romania, Arad

Vasile Goldish Western University, Arad
Faculty of Social Sciences and Humanities

International scientific and practical conference

**ACTUAL PROBLEMS OF SOCIAL
SCIENCES AND HUMANITIES**

December 17-18, 2020

Romania, Arad

International scientific and practical conference «Actual problems of social sciences and humanities» : Conference proceedings, December 17-18, 2020. Arad: 24 pages.

Editorial board:

Prof. univ. dr. Haiduc Cristian – decan
Conf. univ. dr. Milancovici Speranța-Sofia – decan
Conf.univ.dr. Cristian Bețe – prorector
Conf. univ. dr. Sinaci Maria – director de departament
Lect. univ. dr. Matei Oana – prodecan
Asist.univ.drd. Iaroslav Daniel

Publisher:

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ІНТЕГРАТИВНОГО
ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ» ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Сорочан Л. Ф.

*викладач кафедри англійської мови з методикою викладання
Криворізького державного педагогічного університету
м. Кривий Ріг, Україна*

В умовах полікультурного суспільства для сучасної системи іншомовної шкільної освіти в Україні залишається дуже актуальним пошук нових шляхів ефективного формування соціокультурної компетентності учнів. Одним із таких шляхів виступає профілізація старшої школи, яка впроваджує нові освітні стандарти, направлені на підвищення рівня загальнокультурної та спеціальної підготовки випускників шкіл. Необхідність зміни загальноосвітньої парадигми відображена у багатьох державних документах: Конституції України, Законі України «Про освіту», Законі України «Про загальну середню освіту», Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), Концепції вивчення іноземної мови, Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти, Національній доктрині розвитку освіти тощо. Метою професійно орієнтованого вивчення іноземної мови є не лише формування соціокультурної компетентності, але й пізнання культури країни, мова якої вивчається, водночас активізуючи знання про культуру своєї країни, подаючи її засобами іноземної мови [1, с. 71]. Саме тому у сучасній методиці навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах однією з основних характерних рис іншомовної компетентності є культурна зв'язність, що передбачає обов'язкове врахування культурних цінностей у мовленнєвих і не мовленнєвих діях [3, с. 22].

У цьому контексті слід пам'ятати про особливий зв'язок між культурою, культурними цінностями, світоглядом взагалі та мовою, який лежить в основі принципу лінгвістичної відносності, і є захоплюючим

для кожної людини. Джон Керол у вступі до книги Бенджаміна Уорфа «Мова, думка і дійсність» вказує на припущення стосовно того, що людина все своє життя може бути ошукана структурою мови, яка визначає спосіб прийняття дійсності, і не усвідомлювати цього. Таким чином, усвідомлення цієї омани дасть можливість людині побачити світ із абсолютно новим розумінням [9, с. 27].

Представники аналітичної філософії зазначають, що виникнення гіпотези Сепіра – Уорфа пов'язано з етнолінгвістичними дослідженнями американської антропологічної школи. Форми культури, звичаї, етнічні й релігійні уявлення, з одного боку, та структура мови – з іншого, носили у американських індіців надзвичайно різноманітний характер і різко відрізнялися від усього того, з чим до знайомства з ними зустрічалися дослідники. Ця обставина вплинула на виникнення уявлення про те, що існує прямий зв'язок між мовою, культурою та мисленням [2, с. 428]. Справедливим буде зазначити, що більшість дослідників погоджуються із «слабкою версією» гіпотези Сепіра – Уорфа про існування певної кореляції між мовою та культурою, (але не причино-наслідкового зв'язку, відхиляючи ідею абсолютного детермінізму), та стверджують, що мова дійсно нерозривно пов'язана із культурою і впливає на світогляд, культурні цінності і формування культури наступних поколінь людей [4, с. 190]. Більш того, саме мова на думку О. Скубашевської, «фокусує в собі і концепцію людини, і концепцію свідомості, і концепцію буття» [6, с. 60]. З огляду на це важливо розуміти, що кожна мова надає людині власний когнітивний комплект інструментів та коротко викладає знання і світогляд, який розвивався на протязі тисячі років у межах цієї культури. Кожна мова вміщує у собі певний спосіб сприйняття та категоризації як безцінний путівник, відточений предками. Саме тому врахування впливу рідної мови та іноземних мов, які старшокласники вивчають, допомагає нам зрозуміти, як вони набувають нового знання та створюють дійсність [8, с. 65].

Маючи певний світогляд, який сформувався в українських старшокласників під впливом рідної мови, на уроках іноземної мови цей світогляд змінюється під впливом іншої, іноземної мови, оскільки категорії та відмінності кожної мови у світі зберігають спосіб сприйняття, аналізування і діяння. Результати досліджень Л. Бородітські вказують, що люди, які володіють двома мовами, по-різному сприймають світ, в залежності від мови, якою вони говорять. Більш того, навіть такі фундаментальні речі, як хто вам до вподоби, а хто ні, залежать від мови, якою вас про це питають [8, с. 65]. Дослідниця також стверджує, що рід-

на мова людини відіграє важливу роль саме у повсякденному мисленні та формуванні повсякденних думок [7, с. 1].

Очевидно, що ефективність процесу формування іншомовної компетентності підвищується в умовах освітнього середовища, яке забезпечує комплексне сприйняття світу учнем через встановлення міжпредметних зв'язків. Враховуючи те, що метою історичної освіти у старшій школі є сприяння в учнів формуванню національно-культурної ідентичності та патріотичного світогляду, інтегрування вивчення англійської мови у предмет «Історія України» дає можливість поглибити й удосконалити іншомовну соціокультурну компетентність старшокласників, сформувати якісно нові світоглядні орієнтири, здатність аналізувати й оцінювати явища історичного розвитку українського суспільства у світовому контексті, формувати на цій основі власні переконання, активну громадянську позицію та здатність реалізувати свій потенціал в умовах сучасного полікультурного суспільства. Посилення соціокультурного контексту змісту навчання в сучасних умовах є соціально і педагогічно доцільною тенденцією розвитку іншомовної освіти у старшій школі. Соціокультурне спрямування змісту комунікації забезпечується можливістю для учнів створювати власну соціальну та культурну ідентичність шляхом зіставлення й усвідомлення культури носіїв мови, що вивчається, та власної національної культури. Зазначена стратегія розвитку іншомовної освіти у старшій школі може бути успішно реалізована за умови переосмислення й оновлення методів, форм і засобів навчання [5, с. 7] шляхом інтегрування вивчення англійської мови у предмет «Історія України».

Відповідно до концепції профільного навчання іноземної мови на старшому етапі, залучення елективних курсів дає змогу подальшого поглиблення професійно орієнтованого навчання [5, с. 17]. В інтегративному елективному курсі «Історія України англійською мовою» іноземна мова виступає як засіб вивчення іншої предметної галузі, якою необхідно добре володіти, а саме – історії України. Інтегративне соціокультурно-спрямоване навчання формує в учнів комунікативні здібності долати міжкультурні непорозуміння під час спілкування у формі діалогу культур та порівнювати значення соціокультурних процесів і явищ у різних культурах (українській й англійській).

Саме через інтегративний елективний курс «Історія України англійською мовою» ми формуємо у старшокласників якісно новий світогляд, який буде враховувати вже сформований під впливом рідної мови світогляд українця. Це буде розширений, поглиблений світогляд та

культурні цінності сучасного українця на якісно новому Європейському рівні, який дасть можливість випускникам шкіл ефективно здійснювати іншомовне спілкування в різних умовах глобалізованого міжкультурного соціуму.

Література:

1. Антоненко Л., Халабузар О. Формування іншомовної комунікативної компетенції учнів в умовах профільної освіти. *Рідна школа*. 2014. №6 (червень). С. 71-75.
2. Блинов А. Л., Ладов В. А., Лебедев М. В. И др. Аналитическая философия : уч. посб. Москва : Из-во Российский університет дружбы народов, 2006. 621 с. URL: <http://yanko.lib.ru/gum/html> (дата обращения: 03.12.2019).
3. Борщовецька В. Д., Ігнатенко В.Д. Основи методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах: навч.-метод. посіб. Біла Церква : 2018. 188 с.
4. Куликов Д. К. Гипотеза лингвистической относительности Сепира-Уорфа и её методологическая оценка в работах М. К. Петрова. *Политическая концептология*. 2012. №2. С. 189-199.
5. Редько В. Г., Полонська Т. К., Басай Н. П. та ін. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів: навч.-метод. посібник. Київ: Пед. думка, 2013. 260 с.
6. Скубашевська О. С. Інтеркультурний вимір філософії освіти в інтеграційному контексті. *Наукові записки КУТЕП. Серія «Філософські науки»*. Київ, 2010. Вип. 10. С. 54-63.
7. Boroditsky, L. (2001). Does language shape thought? : Mandarin and English Speakers' Conceptions of Time. *Cognitive Psychology*, 43, 1-22. <http://www.idealibrary.com> doi: 10.1006 / cogp. 2001. 0748
8. Boroditsky, L. (2011). How language shapes thought. *Scientific American*, 63-65. <https://www.scientificamerican.com/article/how-language-shapes-thought/>
9. Whorf, B. (1956). Languages and logic. Language, thought and reality. Cambridge (MA), 1956. P. 233-245.